

**ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ
ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА**

Питання ефективності господарювання займає ключове місце в управлінні діяльністю підприємств різних форм власності. Зацікавленість нею виникає на всіх рівнях управління народним господарством. Сучасному етапу економічного розвитку притаманні високий рівень невизначеності, наявність систематичних кризових явищ та, відповідно, нестабільність розвитку як економіки в цілому, так і кожного суб'єкта господарювання, тому першочергового значення набуває активізація дій із підвищення ефективності їх функціонування та вирішення проблем управління й оцінювання ефективності діяльності підприємства на основі використання нових підходів та методів оцінювання, оскільки існуючі підходи не забезпечують повного відображення результатів господарювання підприємств.

Дослідження ефективності діяльності суб'єктів господарювання та її оцінювання становить особливий інтерес як для зарубіжних, так і для вітчизняних учених. Ефективність відноситься до унікальних економічних категорій. Поняття «ефективність» є ключовим поняттям не тільки теоретичної, але й практичної економіки. У своїй книзі К. Р. Макконнелл і С. Л. Брю саме через ефективність розкривають сутність економіки як науки, яка «...досліджує проблеми ефективного використання обмежених виробничих ресурсів...» [1].

Незважаючи на значну кількість наукових праць та суттєві досягнення, існує низка дискусійних питань. Зокрема, наявні теоретичні розробки потребують уточнення та подальшого розвитку в напрямі визначення однозначного чіткого трактування економічної сутності даної категорії та вибору єдиних критеріїв, методів і підходів, які враховували б результати діяльності в минулому, визначали тенденції розвитку на основі прогнозу як внутрішніх, так і зовнішніх чинників, що впливають на діяльність підприємства та за якими вона могла бути оцінена кількісно й якісно.

На сьогодні головним недоліком існуючих методик оцінювання й аналізування економічної ефективності діяльності підприємств в ринкових умовах господарювання є відсутність залежності їх від конкурентних позицій підприємства і ступеня задоволення ринкового попиту.

Загальна методика оцінювання ефективності діяльності підприємств повинна складатися з декількох етапів, а саме: вибір системи показників за умови дотримання принципів. Використання системи показників ефективності діяльності підприємства залежить від мети її оцінювання, цілей і очікувань сторін, зацікавлених у діяльності підприємства або тих, хто впливає на неї; вибір критеріїв для оцінювання ефективності, які характеризують якісні сторони процесу, його сутність, повною мірою відображають результати господарської діяльності, фіксують та вимірюють рівень досягнення поставленої мети. Вибір критеріїв залежить від умов, сфери діяльності, стадії виробництва та мети оцінювання ефективності. Оскільки підприємство здійснює багатогранну та складну діяльність і всі процеси взаємопов'язані, то і критерії, що характеризують дану діяльність, теж зв'язані між собою; приведення варіантів оцінювання ефективності до порівняльного виду з урахуванням обсягів виробництва, якості продукції, фактора часу, соціальних факторів, екологічних факторів за допомогою нейтралізації кількісних та якісних факторів, урахування фактору часу, соціальних і екологічних факторів шляхом включення витрат на соціальні та екологічні заходи в розмір загальних капітальних вкладень; розрахунок системи показників ефекту, витрат та ефективності; оцінювання ступеня ефективності за вибраними критеріями.

Оцінювання ефективності – це визначення результативності господарської діяльності підприємства та його підрозділів на основі системи показників для розрахунку ступеня виконання поставлених завдань; ефективний інструмент інформаційно-аналітичного забезпечення управлінської діяльності підприємства. Результати оцінювання можуть використовуватися для формування стратегічних та тактичних цілей, характеристики результатів діяльності з урахуванням всієї сукупності факторів підвищення ефективності, визначення принципових змін функціонування підприємства у мінливому середовищі.

Список літератури

1. Макконел К. Р. Экономика: Принципы, проблемы, политика. М.: Республика, 1992. Т.1. 399 с.